

Yrityskaupan hyväksyminen: Mehiläinen Hoivapalvelut Oy / Vetrea Terveys Oy

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("virasto") on 8.10.2021 ilmoitettu järjestely, jossa Mehiläinen Hoivapalvelut Oy ("Mehiläinen Hoivapalvelut" tai "ilmoittaja") hankkii määräysvallan Vetrea Terveys Oy:ssä ("Vetrea Terveys" tai "kohde").

1 Yrityskaupan osapuolet

Mehiläinen Hoivapalvelut on osa suomalaista Mehiläinen-konsernia ("Mehiläinen"), joka tarjoaa laaja-alaisesti erilaisia yksityisrahoitteisia terveystalvveluita ja julkisrahoitteisia terveys- ja sosiaalipalveluita.¹ Mehiläisen tarjoamiin julkisrahoitteisiin terveys- ja sosiaalipalveluihin sisältyvät muun muassa ikääntyneiden palvelut, vammaispalvelut, lastensuojelupalvelut, mielenterveyskuntoutuspalvelut ja hoitajavuokraus. Mehiläisen tarjoamat sosiaalipalvelut koostuvat ikääntyneiden asumispalveluista, mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluista, vammaisten asumispalveluista, lastensuojelupalveluista sekä kotihoidon palveluista. Mehiläisellä on Suomessa noin 300 sosiaalipalveluiden yksikköä, joissa on yhteensä noin 7 700 asukaspaikkaa.

Vetrea Terveys on osa Osuuskunta KPY:n omistamaa Vetrea-konsernia ("Vetrea"), joka tuottaa yksityisiä asumis- ja kuntoutuspalveluita 14 paikkakunnalla eri puolella Suomea. Vetrea tarjoaa tavallisen, tehostetun ja tuetun asumisen palveluita ikääntyneille, vammautuneille, kehitysvammaisille ja mielenterveyskuntoutujille. Yrityskaupan kohteena on Vetrean asumispalveluliiketoiminta, joka käsittää yhdeksän vammautuneiden yksikköä (joista yhdessä tarjotaan myös mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita), kuusi ikääntyneiden yksikköä ja kolme kehitysvammaisten yksikköä.²

2 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan osapuolilla on päällekkäistä toimintaa *sosiaalipalveluiden markkinoilla* Suomessa. Ilmoittajan mukaan sosiaalipalveluiden markkinoille kuuluu erilaisia asumispalveluita sekä niihin liitännäisiä muita hoiva- ja kuntoutuspalveluita eri asiakasryhmille. Asiakasryhmäkohtaisesti tarkasteluna osapuolilla on päällekkäistä palveluntarjontaa 1) *ikäntyneiden asumispalveluissa*, 2) *vammaisten asumispalveluissa* ja 3) *mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluissa*.³ Ilmoittajan näkemyksen mukaan

¹ Mehiläisen pääomistaja on CVC Capital Partnersin hallinnoimat rahastot.

² Vetrean tarjoamat kuntoutuspalvelut eivät ole käsillä olevan yrityskaupan kohteena, vaan osana järjestelyä Vetrea on 31.8.2021 tehnyt sitovan sopimuksen kuntoutusliiketoimintansa myynnistä Live-säätiölle.

³ Osapuolista ainoastaan Mehiläinen tarjoaa kyseisten sosiaalipalvelujen lisäksi myös *terveydenhuollon palveluita, terapiapalveluita ja lastensuojelupalveluita*. Lisäksi Mehiläinen tuottaa joissakin yksiköissään asumispalvelutoiminnasta erillistä *kotihoitopalvelua*.

markkinoille voidaan lukea sekä julkisesti että yksityisesti tuotetut palvelut. Ilmoittaja on kuitenkin toimittanut virastolle markkinoita koskevia tietoja käsitellen ainoastaan yksityisten toimijoiden tuottamat asumispalvelut ja niiden mahdolliset kapeammat alasegmentit alla tarkemmin kuvatuin tavoin.⁴ Ilmoittajan näkemyksen mukaan sekä ikääntyneille, vammaisille että mielen-terveys- ja päihdekuntoutujille tarkoitettujen asumispalveluiden maantieteelliset markkinat ovat *vähintään seutukunnan laajuiset*.

Virasto on tarkastellut yrityskaupan kilpailuvaikutuksia ilmoittajan esittämän markkinamäärittelyn mukaisesti. Markkinamäärittely on kuitenkin voitu jättää avoimeksi, koska jäljempänä ilmenevin perustein yrityskaupan ei ole katsottu olennaisesti estävän kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

2.1 Ikääntyneiden asumispalvelut

Ilmoittajan mukaan ikääntyneiden asumispalveluiden markkinoita voidaan tarkastella kokonaisuutena siten, että niihin luetaan sekä *tavallinen* että *tehostettu palveluasuminen*. Ilmoittaja on kuitenkin täydellisyyden vuoksi toimittanut virastolle markkinatietoja eriteltynä ikääntyneiden tavalliseen ja tehostettuun palveluasumiseen.

Ilmoittajan mukaan osapuolilla on alueellisia päällekkäisyyksiä ikääntyneiden asumispalveluissa *Joensuun seutukunnassa*⁵, *Kotka-Haminan seutukunnassa*⁶ ja *Kuopion seutukunnassa*⁷. Näiden seutukuntien alueella osapuolilla on kuntakohtaisia päällekkäisyyksiä Joensuussa, Kotkassa ja Kuopiossa.

Alla on esitetty ilmoittajan toimittamiin tietoihin perustuvat arviot ikääntyneiden asumispalveluiden markkinoiden (taulukko 1) ja ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen markkinoiden (taulukko 2) koosta sekä osapuolten markkinaosuuksista valtakunnallisesti, seutukunnittain ja kunnittain.

⁴ Ilmoittajan alla tarkemmin kuvatut arviot markkinoiden koosta ja osapuolten markkina-ase-
masta perustuvat Valviran ylläpitämiin tietoihin eri toimijoiden asumispalveluyksiköiden toimilupien mukaisista paikkamääristä. Ilmoittaja on toimittanut virastolle arvionsa markkinoiden koosta myös myynnin arvon perusteella, mutta ilmoittajan näkemyksen mukaan asukaspaikkoihin perustuva tarkastelu on luotettavampi tapa arvioida tarkasteltavia markkinoita.

⁵ Joensuun seutukuntaan kuuluvat Heinävesi (vuoden 2021 alusta), Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi.

⁶ Kotka-Haminan seutukuntaan kuuluvat Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti.

⁷ Kuopion seutukuntaan kuuluvat Kuopio ja Siilinjärvi.

Taulukko 1: Osapuolten markkinaosuudet ikääntyneiden asumispalveluissa valtakunnallisesti sekä seutukunta- ja kuntakohtaisesti (2020)

	Asukaspaikat (kpl)	Mehiläinen	Vetrea	Osapuolet yhteensä
Valtakunnallinen	37 610	[10–20] ⁸ %	[0–5] %	[10–20] %
Joensuun seutu- kunta	651	[10–20] %	[0–5] %	[10–20] %
Joensuu	494	[5–10] %	[5–10] %	[10–20] %
Kotka-Haminan seutukunta	942	[10–20] %	[5–10] %	[20–30] %
Kotka	674	[10–20] %	[5–10] %	[20–30] %
Kuopion seutu- kunta	921	[10–20] %	[10–20] %	[20–30] %
Kuopio	812	[10–20] %	[5–10] %	[20–30] %

Taulukko 2: Osapuolten markkinaosuudet ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa valtakunnallisesti sekä seutukunta- ja kuntakohtaisesti (2020)

	Asukaspaikat (kpl)	Mehiläinen	Vetrea	Osapuolet yhteensä
Valtakunnallinen	30 456	[10–20] %	[0–5] %	[10–20] %
Joensuun seutu- kunta	540	[10–20] %	[0–5] %	[10–20] %
Joensuu	405	[10–20] %	[5–10] %	[10–20] %
Kotka-Haminan seutukunta	671	[20–30] %	[5–10] %	[30–40] %
Kotka	445	[20–30] %	[10–20] %	[40–50] %
Kuopion seutu- kunta	719	[10–20] %	[10–20] %	[30–40] %
Kuopio	628	[10–20] %	[5–10] %	[20–30] %

Ilmoittajan mukaan osapuolten kilpailijoita ikääntyneiden asumispalveluissa ovat valtakunnallisella tasolla toimivat Attendo Oy ja Espero Care Oy, jotka tuottavat palveluita kaikissa niissä seutukunnissa, joissa osapuolilla on päällekkäistä toimintaa. Lisäksi seutukunnissa toimii muita alueellisesti toimivia kilpailijoita. Joensuun seutukunnassa osapuolten kilpailijoita ovat muun muassa Heran Kansa, Tuupovaaran Vanhusten Tuki, Tuuliharjun Hoiva, Enon vanhusten tuki, Johanneskoti, Hoitokoti Mesikämmen ja Hoivakoti Vilina. Kotka-Haminan seutukunnassa osapuolten kilpailijoita ovat muun muassa Palvelutaloyhdistys Koskenrinne, Palveluasumisyksikkö Neso-Koti, Karhulan kuntoutuskoti ja

⁸ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

Pyhtään Mäntyrinne. *Kuopion seutukunnassa* osapuolten kilpailijoita ovat muun muassa Palvelutalo Lepola, Nilsiä Vanhustensuoja ja Roinilan Hoitokoti Repo.

2.2 Vammaisten asumispalvelut

Ilmoittajan mukaan vammaisten asumispalveluihin voidaan lukea sekä *kehitysvammaisille* että *vammautuneille henkilöille tarkoitetut asumispalvelut*.⁹ Vastaavasti kuin ikääntyneidenkin asumispalveluita, myös vammaisten asumispalveluita voidaan ilmoittajan mukaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena jakamatta niitä *tavalliseen ja tehostettuun palveluasumiseen*. Ilmoittaja on kuitenkin myös vammaisten asumispalveluiden osalta toimittanut virastolle markkinatietoja eriteltynä vammaisten tavalliseen ja tehostettuun palveluasumiseen.¹⁰

Ilmoittajan mukaan osapuolilla on alueellisia päällekkäisyyksiä vammaisten asumispalveluissa *Helsingin seutukunnassa*¹¹, *Kuopion seutukunnassa*, *Oulun seutukunnassa*¹² ja *Savonlinnan seutukunnassa*¹³. Näiden seutukuntien alueella osapuolilla on kuntakohtaisia päällekkäisyyksiä Tuusulassa, Kuopiossa ja Kempeleessä.

Alla on esitetty ilmoittajan toimittamiin tietoihin perustuvat arviot vammaisten asumispalveluiden markkinoiden (taulukko 3) ja vammaisten tehostetun palveluasumisen markkinoiden (taulukko 4) koosta sekä osapuolten markkinaosuuksista valtakunnallisesti, seutukunnittain ja kunnittain.

⁹ Tarkastelutavalla ei ilmoittajan näkemyksen mukaan ole merkitystä käsillä olevan yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioinnissa, sillä Vetrea on vammaisten asumispalveluiden markkinoilla pieni toimija. Lisäksi osapuolilla on markkinoilla eri painotukset ilmoittajan keskittyessä kehitysvammaisten asumispalveluihin ja kohteen puolestaan vammautuneiden asumispalveluihin.

¹⁰ Osapuolilla on aiemmin ollut päällekkäisyyttä myös vammaisten tuetussa asumisessa valtakunnallisella tasolla, mutta päällekkäisyys on poistunut lokakuussa 2021.

¹¹ Helsingin seutukuntaan kuuluvat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

¹² Oulun seutukuntaan kuuluvat Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä.

¹³ Savonlinnan seutukuntaan kuuluvat Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava. Heinävesi kuului Savonlinnan seutukuntaan vuoden 2020 loppuun asti.

Taulukko 3: Osapuolten markkinaosuudet vammaisten asumispalveluissa valtakunnallisesti sekä seutukunta- ja kuntakohtaisesti (2020)

	Asukaspaikat (kpl)	Mehiläinen	Vetrea	Osapuolet yhteensä
Valtakunnallinen	11 845	[5–10] %	[0–5] %	[10–20] %
Helsingin seutukunta	2 689	[5–10] %	[0–5] %	[5–10] %
Tuusula	125	[0–5] %	[10–20] %	[10–20] %
Kuopion seutukunta	335	[10–20] %	[5–10] %	[20–30] %
Kuopio	335	[10–20] %	[5–10] %	[20–30] %
Oulun seutukunta	864	[5–10] %	[0–5] %	[10–20] %
Kempele	94	[10–20] %	[20–30] %	[40–50] %
Savonlinnan seutukunta	202	[5–10] %	[10–20] %	[20–30] %

Taulukko 4: Osapuolten markkinaosuudet vammaisten tehostetussa palveluasumisessa valtakunnallisesti sekä seutukunta- ja kuntakohtaisesti (2020)

	Asukaspaikat (kpl)	Mehiläinen	Vetrea	Osapuolet yhteensä
Valtakunnallinen	8 370	[5–10] %	[0–5] %	[10–20] %
Helsingin seutukunta	1 952	[0–5] %	[0–5] %	[5–10] %
Kuopion seutukunta	265	[10–20] %	[10–20] %	[30–40] %
Kuopio	265	[10–20] %	[10–20] %	[30–40] %
Oulun seutukunta	625	[5–10] %	[0–5] %	[5–10] %
Savonlinnan seutukunta	158	[5–10] %	[20–30] %	[30–40] %

Ilmoittajan mukaan osapuolten kilpailijoita vammaisten asumispalveluissa ovat valtakunnallisella tasolla toimivat Attendo Oy, Esperi Care Oy ja Validia Oy, joista kaikki kolme tuottavat palveluita kaikissa paitsi yhdessä niistä seutukunnista, joissa osapuolilla on päällekkäistä toimintaa. Lisäksi eri seutukunnissa toimii muita alueellisesti toimivia kilpailijoita. *Helsingin seutukunnassa* osapuolten kilpailijoita ovat muun muassa Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Aspa Palvelut, Autismisäätiö, Kepakoti, KVPS Tukena sekä Yrjö ja Hanna Kodit. *Kuopion seutukunnassa* osapuolten kilpailijoita ovat muun muassa Savas-Säätiö, Vehkakoti, Humana, Aivoliitto ja Perhekoti Tuomiranta. *Oulun seutukunnassa* osapuolten kilpailijoita ovat muun muassa Caritas Palvelut, Nuorten Ystävät -palvelut, Sympis-Koti, Lakeuden Palveluyhdistys, Hovilan Palveluyhdistys ja Oulun Diakonissalaitos. *Savonlinnan seutukunnassa* osapuolten kilpailijoita

ovat muun muassa Kuntoutus-, koulutus- ja asuntosäätiö, Kerimäen Vanhusten ja Vammaisten Tuki, Hoivakoti Koskela ja Terveystalo.

2.3 Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut

Ilmoittajan mukaan mielenterveyskuntoutus on palvelukokonaisuus, jolla tuetaan henkilön kuntoutumista ja itsenäistä selviytymistä. Vastaavia palveluita tarjotaan myös päihdekuntoutujille. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut ovat yksi mielenterveys- ja päihdekuntoutuksen osa-alue, johon kuuluu usein myös muita kuntoutumista tukevia palveluita. Ilmoittajan näkemyksen mukaan mielenterveys- ja päihdekuntoutujille tarkoitettuja asumispalveluita voidaan tässä tapauksessa tarkastella yhtenä kokonaisuutena ja kamatta niitä edelleen *tavalliseen ja tehostettuun palveluasumiseen*, sillä kohteen toiminta kyseisillä markkinoilla on hyvin vähäistä. Ilmoittaja on kuitenkin täydellisyyden vuoksi toimittanut virastolle markkinatietoja eriteltynä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien tavalliseen ja tehostettuun palveluasumiseen.

Osapuolilla ei ole alueellisia päällekkäisyyksiä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden markkinoilla. Ilmoittaja on kuitenkin täydellisyyden vuoksi arvioinut osapuolten markkina-asemaa mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden valtakunnallisilla markkinoilla.

Ilmoittajan mukaan *valtakunnallisten mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden markkinan* koko vuonna 2020 oli 19 377 asukaspaikkaa, josta tehostetun palveluasumisen asukaspaikkoja oli 5 398. Mehiläisen markkinaosuus mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden valtakunnallisella kokonaismarkkinalla oli vuonna 2020 [10–20] prosenttia ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujien tehostetun palveluasumisen valtakunnallisella markkinalla [10–20] prosenttia. Vetrean markkinaosuudet olivat kummallakin markkinalla [0–5] prosenttia. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden valtakunnallisilla markkinoilla olivat Attendo, Esperi Care, Niemikotisäätiö, Aspa Palvelut ja Sininauha.

3 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Ilmoittajan mukaan yrityskauppa ei johda haitallisiin kilpailuvaikutuksiin eikä sillä luoda määräävää markkina-asemaa tai vahvisteta sitä millään mahdollisella markkinalla tai kapeammalla markkinasegmentillä. Ilmoittajan näkemyksen mukaan osapuolten päällekkäisyys eri markkinasegmenteillä on vähäistä, eivätkä markkinaosuudet nouse ongelmallisiksi myöskään alueellisesti tai paikallisesti tarkasteltuna. Lisäksi kaikille päällekkäisille alueille jää ilmoittajan mukaan kilpailevia valtakunnallisia ja alueellisia toimijoita. Ilmoittajan mukaan myös eduskunnassa 23.6.2021 hyväksytty sote-uudistusta koskeva lainsäädäntökokonaisuus tulee lähitulevaisuudessa todennäköisesti vaikuttamaan Suomen sosiaalipalveluiden markkinoihin laajentamalla hankinta-alueita entisestään ja lisäämällä julkisen sektorin omaa palveluntuotantoa.

Viraston markkinakuulemisessa saatu lausuntopalaute oli pääsääntöisesti neutraalia. Eräät lausunnonantajat esittivät kuitenkin huolensa markkinoiden yleisestä keskittymisestä. Lisäksi yhden lausunnonantajan mukaan erityisesti ikääntyneiden ja vammaisten asumispalveluiden markkinoiden tarkastelu vähintään seutukunnan laajuisina tai jopa valtakunnallisina on perusteetonta, sillä kyseiset asumispalvelut pyritään lähtökohtaisesti järjestämään asukkaan kotikunnan alueella.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain (948/2011) 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Ilmoittajan virastolle toimittamien tietojen perusteella kaikille tarkasteluille markkinoille jää yrityskaupan jälkeen riittävästi sekä valtakunnallisesti että paikallisesti toimivia kilpailijoita kaikilla niillä alueilla, joilla osapuolilla on päällekkäistä toimintaa. Viraston markkinakuulemisessa ei myöskään ilmennyt, että yrityskaupasta seuraisi haitallisia kilpailuvaikutuksia niissä seutukunnissa tai kunnissa, joissa osapuolten toiminta on päällekkäistä.

4 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Mehiläinen Hoivapalvelut Oy hankkii määräysvallan Vetrea Terveys Oy:ssä.

5 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

6 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

7 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Tiia Sotamaa, puhelin 029 505 3083, sähköposti tiia.sotamaa@kkv.fi.

Ylijohtaja	Timo Mattila
Asiantuntija	Tiia Sotamaa